

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.КОА-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Раҳматуллоев Маҳмадулло Саидуллоевич дар мавзуи «Таҳлили сохторӣ-маъноӣ ва этимологии истилоҳоти журналистика дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ)

Диссертатсияи Раҳматуллоев Маҳмадулло Саидуллоевич ба таҳқиқи мавзуи таҳлили сохторӣ-маъноӣ ва этимологии истилоҳоти журналистика дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ бахшида шудааст. Зимни таҳқиқоти худ муаллифи рисола ба тарзи мучаз таъкид мекунад, ки таҳқиқи вижагиҳои сохторӣ-маъноии истилоҳоти рӯзноманигорӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ қор қарда баромадани тавсияҳои амалиеро дар назар дорад, ки барои мурағаб гардондани низоми истилоҳотии зикршуда дар забонҳои муқоисашаванда мусоидат мекунад. Беш аз ҳама ба ин тавсияҳо забони тоҷикӣ ниёзманд аст, зеро низоми истилоҳотии он дар риштаи рӯзноманигорӣ ҳанӯз ба тарзи пурра ташаккул наёфтааст.

Мавзуи таҳқиқи рисола таҳлили муқоисавии сохторӣ-маъноӣ ва этимологии истилоҳоти рӯзноманигорӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ мебошад. Дар забоншиносии тоҷик оид ба паҳлуҳои гуногуни соҳаҳои илм ва истеҳсолот, бавижа истилоҳоти рӯзноманигорӣ қорҳои муайяни илмӣ ба анҷом ёфта бошанд ҳам, вале дар бораи вижагиҳои сохториву маъноии истилоҳоти ин соҳа таҳқиқоте сомон дода нашудааст. Ба зами ин масъалаи таҳлили қиёсии истилоҳоти рӯзноманигории забонҳои тоҷикию англисӣ то ба имрӯз мавриди таҳқиқи алоҳидаи монографӣ қарор нагирифтааст. Аз ин рӯ, баррасӣ ва таҳқиқи ин мавзуи мазкур муҳрам ва муҳим буда, барои муайян кардани низоми истилоҳоти рӯзноманигорӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ дар бобати мавқеи ин қабати лексикаи соҳавӣ аз ҷиҳати сохтору маъно ва

этимология, бо роҳи мукоиса аниқ кардани умумият ва фарқияти вижагиҳои онҳо саҳми назаррас гузоштааст.

Докторант бо таҳлили маводи фаровони таърихӣ ва забоншиносӣ мафҳумҳои назарияи илми истилоҳшиносиро асоснок намуда, манзараи таърихии пайдоиш ва рушди истилоҳоти рӯзноманигориро дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ ба тарзи муфассал бо даврабандихо ва мисолҳои мушаххас барқарор менамояд. Инчунин, хангоми таҳлили сохторӣ-маъноии истилоҳҳо дар забонҳои мукоисашаванда роиҷ будани роҳҳои сарфӣ, сарфию наҳвӣ ва наҳвии истилоҳофаринӣ муайян гардида, мавҷуд будани майдонҳои истилоҳӣ-семантикӣ бо зермайдонҳои гуногун, полисемияи истилоҳот бо муносибатҳои синонимӣ, антонимӣ, омонимӣ ва маҷозу истиора ба тарзи мушаххас муайян карда шудааст.

Мухаккиқ дар асоси мавод фаровони лексикӣ, ки аз матбуот, фарҳангу донишномаҳои соҳавӣ ва асарҳои коршиносони рӯзноманигорӣ гирд овардааст, таҳлили муфассали этимологии истилоҳоти рӯзноманигориро дар забонҳои мукоисашаванда анҷом додааст ва муайян намудааст, ки баҳши бузурги истилоҳоти рӯзноманигорӣ дар ин забонҳо аз вожаҳои иқтибосӣ ташаккул ёфтаанд.

Нихоят, метавон зикр кард, ки натиҷаҳои таҳқиқоти мазкур барои муайян намудани қонунҳои умумӣ ва мушаххаси амалкард ва инкишофи низоми истилоҳоти рӯзноманигорӣ, аниқ кардани васила ва тарзҳои пурсамари истилоҳофаринӣ дар риштаи рӯзноманигорӣ равона шудаанд.

Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) мувофиқ мебошад.

Натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқ ва тавсияҳои муаллиф дар 11 мақола, ки аз онҳо 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидааст, инъикос ёфтааст. Натиҷаҳои таҳқиқ дар конференсияҳои илмӣ назариявии байналмилалӣ ҷумҳуриявӣ дар шакли силсиламаърузаҳо пешниҳод гардидаанд. Мақолаҳои илмӣ интишорёфтаи муаллиф ва таъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзӯи қори диссертатсионӣ таъйин шудааст. Аҳамияти таҳқиқ, навгониҳои илмӣ диссертатсия ва арзиши амалии онро ба назар гирифта, комиссияи эксперти ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Раҳматуллоев Маҳмадулло Саидуллоевич дар мавзӯи «Таҳлили сохторӣ-маъноӣ ва этимологии истилоҳоти журналистика дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ» қори таҳқиқии анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи эксперти дар асоси банди 60-и Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Раҳматуллоев Маҳмадулло Саидуллоевич дар мавзӯи «Таҳлили сохторӣ-маъноӣ ва этимологии истилоҳоти журналистика дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқиашон ба ихтисоси 6D021300 – Забоншиносӣ (6D021302 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, киёсӣ ва муқоисавӣ) мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

— **Турсунов Фаёзҷон Мелибоевич** – доктори илми филология, профессори кафедраи забоншиносии муқоисавӣ ва назарияи тарҷумаи ДБЗХТба номи Сотим Улугзода;

– **Саъдиева Гулистон Фатоевна** – номзади илми филология, дотсенти кафедраи филологияи англисии Донишгоҳи славянии Русия ва Тоҷикистон;

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илми филология, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ.

Саидзода Ҳ.А.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илми филология, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ.

Ҷаматов С.С.

доктори илми филология, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ.

Нағзибекова М.Б.

«26» 10 соли 2023.